

Міністерство освіти і науки України
Національний авіаційний університет
Факультет аеронавігації, електроніки та телекомунікацій
ЦИТМ Експонента, офіційний дистриб'ютор MathWorks на території СНД
GlobalLogic – інновації, орієнтовані на цифрові технології

а

Тези
загальноукраїнської конференції

**"MATLAB та комп'ютерні обчислення
в освіті, науці та інженерії"**

**"MATLAB and computer calculations in education, science and
engineering"**

Київ, 16 – 18 травня 2019

Загальноукраїнська конференція
"MATLAB та комп'ютерні обчислення в освіті, науці та інженерії"
"MATLAB and computer calculations in education, science and engineering"
травень 16 – 18, 2019

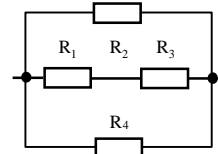
Організаційний комітет

Голова оргокомітету:	Гасв Євген Олександрович , доктор технічних наук, професор кафедри аерокосмічних систем управління НАУ.
Заступники голови оргокомітету:	Козловський Валерій Валерійович , перший проректор НАУ, доктор технічних наук, професор; Мачалін Ігор Олексійович , декан факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій НАУ, доктор технічних наук, професор; Креденцар Світлана Максимівна , заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій, к.т.н., доцент.
Члени програмного комітету	Азарсков Валерій Миколайович , д.т.н., професор, завідувач кафедри аерокосмічних систем управління; Сущенко Ольга Андріївна , д.т.н., професор кафедри аерокосмічних систем управління; Штовба Сергій Дмитрович , д.т.н., професор, Вінницький національний технічний університет; Іглін Сергій Петрович , к.т.н., проф., Національний техн. університет "ХП", Харків; Силантьєв Сергій Олексійович , к.т.н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України.
Секретарі:	Романов Євген Іванович , к.т.н., доцент кафедри інженерії програмного забезпечення; Романенко Віктор Григорович , к.т.н., доцент кафедри

**ОЦІНКА ПОХИБОК ЗАСОБАМИ СИСТЕМИ MATHCAD
ESTIMATION OF ERRORS BY MATHCAD MEANS**

Методика оцінки граничного значення відносних похибок результатів непрямих вимірювань детально розроблена і описана в літературі. Процедура оцінки граничного значення похибки пов'язана з громіздкими обчисленнями і вимагає значно більше часу ніж на обчислення значення самої фізичної величини. Це приводить до того, що увага студентів здебільшого концентрується на другорядних деталях, виконанні звичайних громіздких математичних обчислень, а суттєві моменти залишаються поза увагою. Проте, обчислювальна процедура значно спрощується, якщо обчислення провести засобами системи MathCAD.

Приклад. Для батареї резисторів (рис. 1) знайти загальний опір та оцінити граничне значення відносної похибки, якщо: $R_1 = 50 \pm 2 \text{ Ом}$, $R_2 = 80 \pm 3 \text{ Ом}$, $R_3 = 120 \pm 4 \text{ Ом}$, $R_4 = 100 \pm 5 \text{ Ом}$

Поставлену задачу розв'яжемо засобами системи MathCAD (лістинг 1).

ORIGIN := 1 Лістинг 1.

$$r := \begin{pmatrix} 50 \\ 80 \\ 120 \\ 100 \end{pmatrix} \leftarrow \begin{matrix} \text{Матриця значень} \\ \text{резисторів, Ом.} \end{matrix} \quad \Delta R := \begin{pmatrix} 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \end{pmatrix} \leftarrow \begin{matrix} \text{Матриця абсолютних} \\ \text{похибок, Ом.} \end{matrix}$$

$$f(r_1, r_2, r_3, r_4) := \frac{r_2 \cdot r_4 \cdot (r_1 + r_3)}{r_2 \cdot (r_1 + r_3) + r_2 \cdot r_4 + r_4 \cdot (r_1 + r_3)} \leftarrow \text{Розрахунок формули.}$$

$$R := f(r_1, r_2, r_3, r_4) \quad R = 35.2 \leftarrow \text{Значення загального опору, Ом.}$$

Частинні похідні від логарифма розрахункової формули:

$$F1(r_1, r_2, r_3, r_4) := \frac{d}{dr_1} \ln(f(r_1, r_2, r_3, r_4)) \quad F3(r_1, r_2, r_3, r_4) := \frac{\partial}{\partial r_3} \ln(f(r_1, r_2, r_3, r_4))$$

$$F2(r_1, r_2, r_3, r_4) := \frac{\partial}{\partial r_2} \ln(f(r_1, r_2, r_3, r_4)) \quad F4(r_1, r_2, r_3, r_4) := \frac{\partial}{\partial r_4} \ln(f(r_1, r_2, r_3, r_4))$$

Числові значення частинних похідних:

$$P := \begin{pmatrix} F1(r_1, r_2, r_3, r_4) \\ F2(r_1, r_2, r_3, r_4) \\ F3(r_1, r_2, r_3, r_4) \\ F4(r_1, r_2, r_3, r_4) \end{pmatrix} \quad \text{Граничне значення відносної похиби, \%}$$

$$e := 100 \cdot \sum_{i=1}^{\text{rows}(P)} |P_i \cdot \Delta R_i| \quad e = 4.1$$

Отже, систему MathCAD доцільно рекомендувати для розв'язку задач, пов'язаних із оцінками похибок.

Тези конференції
"MATLAB та комп'ютерні обчислення в освіті, науці та інженерії",
"MATLAB and computer calculations in education, science and engineering"
травень 16-18, 2019
Національний авіаційний університет

Укладачі Романенко Віктор Григорович
Соломаха Тетяна Сергіївна